

TECHNIEKENBEURS PAS PARTOUT 2024

1. Project PAS PARTOUT melkvee

Project info

Project type: Demoprojecten landbouw & visserij

Startdatum: 01/04/2023

Einddatum: 31/03/2025

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

De projectpartners wensen met dit project de melkveehouders te informeren en te demonstreren over het wat en het hoe van de PAS-maatregelen en de inspanningen die ze moeten leveren om de reductiedoelstelling op bedrijfsniveau te realiseren.

Concreet heeft dit project tot doel om:

- Melkveehouders te sensibiliseren aangaande ammoniakemissie-problematiek
- Melkveehouders te informeren/ demonstreren over NH₃-reducerende technieken/maatregelen
- Aandachtspunten in de praktische implementatie van technieken/maatregelen bespreekbaar te maken, weg te werken en de oplossingen te demonstreren
- Ervaringen te delen van een aantal 'erkende technieken' op praktijk- en proefbedrijven in binnen –en buitenland
- In Vlaanderen ongekende, maar in buitenland bewezen technieken te introduceren in Vlaanderen

2. Reductiedoelstelling melkvee + tijdlijn

	Doelstelling	Acties
Rundvee	Tegen 31 december 2025: 5% reductie	Aanpassing in vergunning ¹ en mestbankaangifte 2026
Rundvee	Tegen 31 december 2030: Melkvee: 25%* reductie	Vergunning op zak op 30 september 2029

Elk melkveebedrijf moet minimaal 5% ammoniakemissie reduceren tegen 31 december 2025. Dit kan door een maatregel uit de PAS-lijst toe te passen of door het verminderen van het aantal dieren of een combinatie van beiden. Naast een aangifte in de mestbankaangifte van 2026 zal de melkveehouder ook een melding moeten indienen zodat de maatregel in de bestaande vergunning wordt opgenomen.

In de loop van het jaar 2026 zal de melkveesector geëvalueerd worden. Indien de melkveesector in 2026 geen 12,5% emissiereductie heeft gerealiseerd ten opzichte van 2021, dan zal er een opkoopregeling van nutriëntenemissierechten opgestart worden. In een eerste fase tot 31 december 2027 zal dit op vrijwillige basis gebeuren, maar vanaf 1 januari 2028 wordt dit een gedwongen opkoop. Zowel voor de vrijwillige als voor de gedwongen

¹ Een aantal technieken en maatregelen kunnen via een melding (vereenvoudigde procedure) toegevoegd worden aan de vergunning.

opkoop van NER's moeten nog verder regels uitgewerkt worden. Melkveehouders die een reductie van 15% realiseren tegen 31 december 2025 (ten opzichte van 2021), worden vrijgesteld van deze gedwongen opkoop van NER's.

Tegen 31 december 2030 ligt de lat nog een stuk hoger: elk melkveebedrijf moet een reductie van 25% ammoniak realiseren ten opzichte van de gemiddelde dierbezetting van 2021. Dit komt neer op de realisatie van de PAS-referentie 2030. De melkveehouder moet tegen 30 september 2029 een vergunning op zak hebben. Dus ook bedrijven die al een vergunning van onbepaalde duur (of na 2030) op zak hebben, moeten deze reducties toepassen en een nieuwe vergunning aanvragen.

*De doelstelling van 25% ammoniakreductie voor melkveehouders wordt vanaf 2026 jaarlijks geëvalueerd op sectorniveau en wanneer een grotere daling of een grote stijging van de emissies plaatsvindt dan verwacht, zullen de reductiepercentages bijgesteld worden.

3. Berekening PAS referentie 2030

De term "PAS-referentie 2030" is een nieuw, maar bepalend begrip die in het stikstofdecreet is opgenomen. De bepaling van de PAS-referentie 2030 kan aanzien worden als het invoeren van een emissieplafond die elk bedrijf moet gerealiseerd hebben tegen 31 december 2030. Voor elk varkens-, pluimvee- en rundveebedrijf die op 23 februari 2022 vergund was, wordt een PAS-referentie2030 bepaald. Ook voor een bedrijf dat al een vergunning van onbepaalde duur op zak heeft of een vergunning heeft die afloopt na 31 december 2030.

Als basis voor de berekening van de PAS-referentie 2030 wordt de gemiddelde veebezetting van het productiejaar 2021 gebruikt. Deze dieren aantallen worden vermenigvuldigd met een emissiefactor in functie van het stalsysteem dat op het bedrijf aanwezig is, en een mogelijks leegstandspercentage. Tot slot worden de generieke reductiedoelstellingen per sector in rekening gebracht.

Niet onbelangrijk is de toetsing die zal uitgevoerd worden met de vergunde situatie. Wanneer de gemiddelde dierbezetting in 2021, verhoogd met de leegstandspercentages hoger zou uitvallen dan de vergunde situatie, dan zal deze referentiesituatie 2021 worden aangepast.

Er kan een afwijkende berekening² gevraagd worden als:

- Er sinds 2017 investeringen zijn gedaan in dierplaatsen
- Voor bedrijven die vergund zijn na 1 januari 2022 en waar in 2021 geen varkens, pluimvee of rundvee aanwezig waren
- Of in geval van een overmachtssituatie die een impact had op de dierbezetting in 2021

In alle gevallen moet de landbouwer de nodige nutriëntenemissierechten ter beschikking hebben gehad op 1 januari 2024. Er zullen nog nadere regels opgemaakt worden door de

² De gemiddelde veebezetting voor het jaar 2021 wordt op verzoek van de exploitant als niet representatief beschouwd voor de diersoort varkens, pluimvee of rundvee op voorwaarde dat het verschil tussen de gemiddelde veebezetting (kg NH₃/jaar) voor de diersoort in het productiejaar 2021 en de veebezetting die wordt bepaald conform het BVR (kg NH₃/jaar) minstens 7% bedraagt.

Vlaamse Regering om te bepalen hoe deze situaties dan wel moeten berekend worden en hoe dit kan aangevraagd worden.

4. Reducerende maatregelen/technieken:

Het realiseren van de doelstellingen kan door het verminderen van het aantal dieren, een maatregel uit de PAS-lijst of een combinatie van beiden. Wanneer op het bedrijf al een reducerende maatregel is opgenomen in de omgevingsvergunning (sedert 2015), dan kan deze zeker in rekening gebracht worden om de bedrijfsdoelstellingen te halen.

- PAS lijst: <https://ilvo.vlaanderen.be/nl/pas-lijst#rundvee>
 - o [R-1 Melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar \(update: juli 2020\)](#)
 - o [R-1 Melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar: combinaties van PAS maatregelen \(update: januari 2020\)*](#)
 - o [R-2 Zoogkoeien ouder dan 2 jaar \(update: maart 2018\)](#)
 - o [R-3 Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar \(update: mei 2020\)](#)
 - o [R-4 Vleeskalveren tot 8 maanden \(update: november 2017\)](#)
 - o [R-6 Vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden \(roodvleesproductie\) \(update: maart 2018\)](#)
 - o [R-7 Fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar \(update: maart 2018\)](#)

5. Voorbeeld te tonen welk effect PAS maatregelen kunnen hebben

Een melkveebedrijf vergund voor 110 melkkoeien, 35 runderen < 1 jaar, 35 runderen 1 – 2 jaar en 15 andere runderen.

- Berekening PAS referentie 2030

								bij varkens en pluimvee	-60%
								bij melkvee	-25%
								bij vleeskalveren	-28%
								bij vleesvee	-5%
								PAS referentie 2030	
Diersoort	Stalsysteem	emissie per dier			Aantal dieren	Verhogen met leegstands%	Vergund aantal dieren	NH3	
		NH3	Geur	PM10					
runderen									
runderen < 1 jaar	nee	4,4		0,038	33	33	35	108,9	
runderen 1-2 jaar	nee	4,4		0,038	33	33	35	108,9	
melkkoeien	nee	13		0,148	100	100	110	975	
fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar (AR)	nee	6,2		0,17	10	10	15	46,5	
zoogkoeien	nee	4,1		0,086		0		0	
runderen < 1 jaar (vleesvee)	nee	4,4		0,038		0		0	
vleeskalveren tot 8 maanden	nee	3,5	35,6	0,033		0		0	
fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar (AR) (vleesvee)	nee	6,2		0,17		0		0	
vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden (roodvleesproductie) (1-2j)	nee	5,3	35,6	0,148		0		0	
					TOTAAL			1239,3	

In bovenstaande berekening wordt rekening gehouden met het aantal dieren in de mestbankaangifte productiejaar 2021, de vergunde aantallen en de reductiedoelstelling van 25% bij melkveehouderij. In dit geval bedraagt de PAS referentie 2030 voor dit bedrijf 1239,3 kg NH₃. Dit is dus het emissieplafond voor het bedrijf.

- Enkele scenario's om dit emissieplafond te bereiken:

- o **Scenario 1:**

Maatregelen:

- Verminderen met 1 melkkoe tov vergunning
- 99 stuks melkvee:

- Mestrobot/mestschuif (10x schuiven/dag) (PAS R-1.2)
- 700u beweiden (PAS R-1.1)
- combinatie van 2 maatregelen => 19% NH3 reductie
- 35 stuks jongvee (1 – 2 jaar)
 - 700 uren beweiden in groep (PAS R-3.1a) -> 5% NH3 reductie

Scenario 1								
Diersoort	Stalsysteem (AEA)	emissie per dier			Aantal dieren	Emissietotaal		
		NH3	Geur	PM10		NH3	Geur	PM10
runderen						0	0	0
runderen < 1 jaar	nee	4,4		0,038	35	154	0	1,33
runderen 1-2 jaar	nee	4,18		0,038	35	146,3	0	1,33
melkkoeien	nee	10,53		0,148	99	1042,47	0	14,652
melkkoeien	nee	13		0,148	10	130	0	1,48
zoogkoeien	nee	4,1		0,086		0	0	0
vleeskalveren tot 8 maanden	nee	3,5	35,6	0,033		0	0	0
fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar (AR)	nee	6,2		0,17	15	93	0	2,55
vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden (roodvleesproductie)	nee	5,3	35,6	0,17		0	0	0
					TOTAAL	1565,77	0	21,342
					reductie NH3 tov 2021	-5,24%		

Met bovenstaande maatregelen wordt voldaan aan de tussentijdse reductiedoelstelling van 5% tegen eind 2025.

○ **Scenario 2:**

Maatregelen:

- Verminderen met 12 stuks melkvee, 2 runderen < 1 jaar, 2 runderen 1 – 2 jaar, 5 andere runderen tov vergunning
- 90 stuks melkvee:
 - Mestrobot/mestschuif (10x schuiven/dag) (PAS R-1.2)
 - 700u beweiden (PAS R-1.1)
 - => combinatie van 2 maatregelen => 19% NH3 reductie
- 33 stuks jongvee (1 – 2 jaar)
 - 700 uren beweiden in groep (PAS R-3.1a) -> 5% NH3 reductie

Scenario 2								
Diersoort	Stalsysteem (AEA)	emissie per dier			Aantal dieren	Emissietotaal		
		NH3	Geur	PM10		NH3	Geur	PM10
runderen						0	0	0
runderen < 1 jaar	nee	4,4		0,038	33	145,2	0	1,254
runderen 1-2 jaar	nee	4,18		0,038	33	137,94	0	1,254
melkkoeien	nee	10,53		0,148	90	947,7	0	13,32
melkkoeien	nee	13		0,148	8	104	0	1,184
zoogkoeien	nee	4,1		0,086		0	0	0
vleeskalveren tot 8 maanden	nee	3,5	35,6	0,033		0	0	0
fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar (AR)	nee	6,2		0,17	10	62	0	1,7
vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden (roodvleesproductie)	nee	5,3	35,6	0,17		0	0	0
					TOTAAL	1396,84	0	18,712
					reductie NH3 tov 2021	-15,47%		

Met bovenstaande maatregelen wordt voldaan aan de tussentijdse reductiedoelstelling van 5% tegen eind 2025. Er wordt ook voldaan aan de reductie van 15% waardoor in geval van

een verplichte opkoopregeling van NER's in deze situatie een vrijstelling van de verplichte opkoopregeling verkregen kan worden.

○ **Scenario 3:**

Maatregelen:

- Verminderen met 15 stuks melkvee, 5 runderen < 1 jaar, 5 runderen 1 – 2 jaar, 7 andere runderen tov vergunning
- 95 stuks melkvee:
 - PAS vloer met reductie van 25% NH3
- 30 stuks jongvee (1 – 2 jaar)
 - 700 uren beweiden in groep (PAS R-3.1a) -> 5% NH3 reductie

Scenario 3		emissie per dier			Aantal dieren	Emissietotaal		
Diersoort	Stalsysteem (AEA)	NH3	Geur	PM10		NH3	Geur	PM10
runderen						0	0	0
runderen < 1 jaar	nee	4,4		0,038	30	132	0	1,14
runderen 1-2 jaar	nee	4,18		0,038	30	125,4	0	1,14
melkkoeien	nee	9,75		0,148	90	877,5	0	13,32
melkkoeien	nee	9,75		0,148	5	48,75	0	0,74
zoogkoeien	nee	4,1		0,086		0	0	0
vleeskalveren tot 8 maanden	nee	3,5	35,6	0,033		0	0	0
fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar (AR)	nee	6,2		0,17	8	49,6	0	1,36
vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden (roodvleesproductie)	nee	5,3	35,6	0,17		0	0	0
					TOTAAL	1233,25	0	17,7
					reductie NH3 tov 2021	-25,37%		

Met bovenstaande maatregelen wordt voldaan aan de reductiedoelstelling van 25% tegen eind 2030.

6. Contactgegevens:

Heb je nog vragen? Neem gerust contact op met:

- Regio West:
 - Lisa Dejonghe (Inagro) – lisa.dejonghe@inagro.be
 - Pieter-Jan Delbeke (Boerenbond) – pieter-jan.delbeke@boerenbond.be
- Regio Oost:
 - Nick Rutten (Hooibeekhoeve) – nick.rutten@provincieantwerpen.be
 - Sander Herinckx (Boerenbond) – sander.herinckx@boerenbond.be